

Kriminaliteta in kriminalistično delo v letu 1998¹

Staš Svetek²

Obseg kriminalitete, ki so jo slovenski policisti in kriminalisti zabeležili leta 1998, ko so obravnavali 55.473 (37.137) kaznivih dejanj, je presegal doslej največje število kaznivih dejanj, ki je bilo zabeleženo v posameznem letu. Leta 1992, ko so obravnavali 54.085 kaznivih dejanj, so statistični vrh povzročile deloma varnostne razmere, deloma pa metodologija evidentiranja kaznivih dejanj (v statistično leto 1992 je bilo zajetih precej kaznivih dejanj, ki so bila storjena leta 1991, vendar jih je policija zaradi osamosvojitvenih dejavnosti uspela evidentirati šele v naslednjem letu). Tudi skokovit porast števila obravnavanih kaznivih dejanj v letu 1998 (za 49,2 % v primerjavi z letom 1997) je deloma posledica poslabšanja varnostnih razmer (zlasti na področju vlomov in ilegalnih migracij), deloma pa spremenjene metodologije obravnavanja kaznivih dejanj (predlagalnih deliktov in ponarejanja denarja). Zaradi sprememb metodologije so bili v skupno število kaznivih dejanj, ki so jih policisti obravnavali v letu 1998, zajeti tudi drobni delikti, pri katerih v prejšnjih letih predlog oškodovanca za pregon pogosto ni bil formaliziran in jih policisti niso obravnavali, in pa posamezni primeri serijskega vnovčevanja ponaredkov z neznanim storilcem, ki so bili v prejšnjih letih opredeljeni kot kaznivo dejanje v nadaljevanju, po novem pa je vsaka vnovčitev samostojno kaznivo dejanje (do odkritja osumljenca).

V strukturi kriminalitete se je, v primerjavi s predhodnim letom, najbolj povečalo število obravnavanih kaznivih dejanj velikih tatvin (z 8.139 na 14.625), tatvin (od 9.001 na 14.704), poškodovanja tuje stvari (s 1.701 na 3.669) in ponarejanja denarja (s 1.037 na 2.139). Policisti uniformirane in kriminalistične policije so obravnavali 49.754 (32.313) kaznivih dejanj splošne in 5.719 (4.860) kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete. Med njimi je bilo 1.136 (1.038) kaznivih dejanj, ki so bila posledica organizirane kriminalne dejavnosti in 4.264 (3.281) kaznivih dejanj, katerih so bili utemeljeno osumljeni mladoletniki. Porast kaznivih dejanj splošne kriminalitete je v največji meri posledica spremembe v evidentiranju predlagalnih deliktov, porast gospodarske kriminalitete pa pogostejšega obravnavanja nekaterih lažjih deliktov, kot je npr. izdajanje nekritih čekov ipd. Na področju organizirane kriminalitete so se povečale predvsem oblike nezakonitega prehajanja državne meje, ponarejanja denarja in trgovine z orožjem, zaskrbnjujoče pa je tudi nadaljnje naraščanje obravnavanih zlorab mamil.

Policija je uspešno preiskala 29.368 (23.960) obravnavanih kaznivih dejanj. Pri tem so se policisti in kriminalisti srečevali s težavami, zlasti zaradi odliva izkušenih ljudi iz svojih vrst ter pomanjkljive tehnične opremljenosti. Poleg 15.509 (8.912) kaznivih dejanj, ki so jih obravnavali na predlog oškodovancev, so v letu 1998 državnim tožilstvom poročali tudi o 14.267 kaznivih dejanjih, za katera ni bilo podane zakonske podlage za pregon, ker oškodovanci niso podali ustreznega predloga ali pa so ga umaknili.

Ključne besede: kriminaliteta, kriminalitetna statistika, kazniva dejanja, ovadeni osumljenci, policija, kriminalistično delo

UDK 343.3/7 (497.4) "1998"

Metodološko pojasnilo

Podatki o kriminaliteti so iz evidenc kaznivih dejanj Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije in ne zajemajo kaznivih dejanj povzročitelje prometne nesreče iz malomarnosti, ki so vodena posebej (vključena so le v preglednico v 3. poglavju), niti kaznivih dejanj, ki so jih povzročili otroci, ker le-ti niso subjekt kazenskopravne odgovornosti. Strokovne ugotovitve, ocene in razlage o kriminalitetnih pojavih in policijskem delu so podali strokovnjaki kriminalistične službe.

Podatki ne odražajo dejanskega stanja v celoti, saj so odvisni od dejavnosti subjektov, ki kazniva dejanja prijavljajo, odkrivajo in obravnavajo. Številnejša od uradnih podatkov so zlasti lahko dejanja, pri katerih formalno ni žrtve (npr. trgovanje z mamili ali orožjem) oz. pri katerih žrtev ni vedno pripravljena prijaviti dejanja (spolni delikti, dejanja z manjšo premoženjsko škodo, nasilna dejanja, kjer se žrtev boji maščevanja storilca ipd.). Poleg tega vplivajo na število uradno

ugotovljenih kaznivih dejanj v različnih obdobjih spremembe meril o tem, kaj je kaznivo in uradno pregonljivo in kaj ne, pa tudi kadrovske in materialno-tehnične zmogljivosti policije. Obseg in dinamika gibanja evidentiranih kaznivih dejanj je pogojena z dejanskim stanjem, stopnjo prijavljanja in odkrivanja inkriminiranih pojavov v družbi ter z metodologijo zbiranja podatkov. Prijavljanje je odvisno od strpnosti ljudi do konkretnega delinkventnega ravnanja, njihovega občutka ogroženosti, stopnje oškodovanja ter zaupanja v policijo in pravosodje, medtem ko je odkrivanje odvisno zlasti od sposobnosti policije. Zaradi omenjenih vplivov se podatki o stanju in policijskem delu na področju kriminalitete prepletajo.

Na skupno število evidentiranih pojavov precej vpliva tudi metodologija njihovega opredeljevanja in zajemanja. Sprememba metodologije ponavadi razširi ali skrči področje zajemanja drobnih deliktov, ki so hkrati najpogostejši, in s tem navidezno poveča ali zmanjša obseg celotne kriminalitete. Tako npr. interno navodilo MNZ od začetka leta 1998 nare-

¹ Zaradi metodologije zbiranja podatkov in poročanja o kriminaliteti, ki ne omogoča natančne razmejitev med varnostnimi razmerami in policijskim delom, so prikazani statistični podatki o kaznivih dejanjih prepleteni s podatki o kriminalističnem delu.

² Staš Svetek, vodja Referata za kriminalistično analitiko v Sektorju za informatiko, analitiko in organizacijo Uprave kriminalistične službe Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije, Štefanova 2, 1000 Ljubljana.

kuje policiji, da ne ugotavlja posebej, ali oškodovanec želi podati predlog za pregon takšnih deliktov ali ne. Njegov namen je namreč jasno izražen že z naznanitvijo kaznivega dejanja, dodatni postopki, ki so pred tem marsikaterega naznanitelja odvrnili od formalizacije zahteve za pregon, pa niso več potrebni. To je povzročilo navidezen porast števila kaznivih dejanj iz evidence ovadenih oseb in kaznivih dejanj. Poleg tega je MNZ v letu 1998 na podlagi poročil državnim tožilcem začelo sistematično evidentirati tudi kazniva dejanja, katerih pregon se prične na predlog, vendar oškodovanec predloga ni podal ali pa ga je umaknil in jih policijska statistika od uvedbe kazenske zakonodaje oz. od leta 1995 ni zajemala.

Statistično so prikazana kazniva dejanja, za katera je policija podala kazenske ovadbe. V okviru leta 1998 so zajeta kazniva dejanja, ki jih je policija kot "output" svojega dela evidentirala v centralni računalniški zbirki MNZ, ne pa dejanja, ki so bila takrat storjena. Precej kaznivih dejanj namreč policiji ni znanih takoj, ali pa jih ugotavlja in preiskuje dlje časa, kar lahko pomeni, da so bila (na podlagi kazenske ovadbe) evidentirana šele po nekaj mesecih, včasih pa tudi po nekaj letih od storitve. Enako so prikazani tudi primerjalni podatki iz preteklih let. Tudi evidentirano število kaznivih dejanj, ki so jih obravnavale policijske enote posameznih UNZ oz. regij, ni enako evidentiranemu številu kaznivih dejanj, ki so bila v istem času tam storjena. Pristojnost območnih policijskih enot namreč ni vezana izključno na kraj storitve kaznivega dejanja.

Slovenska policija evidentira organizirano kriminaliteto tako, da sestavlja kazenske ovadbe na podlagi znanih okoliščin o konkretnem primeru in splošnih meril za identifikacijo organiziranega ozadja kriminalne dejavnosti presodi, ali je konkretno kaznivo dejanje posledica organizirane dejavnosti ali ne. Splošna merila so pripravili strokovnjaki kriminalistične službe v skladu z mednarodnimi izkušnjami in priporočili. Po teh merilih je kaznivo dejanje posledica organizirane kriminalne dejavnosti, če ga je (so) storil(i) član(i) organizirane kriminalne skupine, za katero morajo biti sočasno podani nasledni pogoji:

1. skupina mora biti jasno hierarhično organizirana,
2. člane skupine povezuje dlje časa trajajoče skupno kriminalno delovanje,
3. temeljni cilj skupine je ustvarjanje dobička z nezakonitimi dejavnostmi,
4. skupina uporablja za doseganje svojih ciljev nasilje (od groženj do najhujših deliktov zoper življenje in telo) in/ali korupcijo (obljubljanje in dajanje materialnih ali nematerialnih dobrin).

Kazniva dejanja, ki jih člani skupine storijo samoiniciativno, ne pomenijo organizirane dejavnosti.

Prikazana organizirana kriminaliteta statistično zajema tudi nekatere delikte, načelno opredeljene za klasična oz. go-

spodarska kazniva dejanja. Po drugi strani pojavne oblike, sicer značilne za organizirani kriminal (mamila, orožje, ponarejen denar ipd.), zajemajo tudi kazniva dejanja, ki niso bila posledica organizirane dejavnosti in so zato poimenovane kot "posebne oblike kriminalitete".

Celotno kriminaliteto sestavljajo kazniva dejanja:

- klasične kriminalitete,
- gospodarske kriminalitete in
- kazniva dejanja posebnih oblik kriminalitete.

Poleg tega ločimo tudi organizirano in mladoletniško kriminaliteto, ki pa lahko zajemata kateregakoli od navedenih treh segmentov. Metodologija statistične obdelave podatkov zaenkrat ne omogoča agregatnega prikazovanja števila obravnavanih kaznivih dejanj klasičnih in posebnih oblik kriminalitete. Statistično so prikazane naslednje kategorije:

- splošna kriminaliteta (klasična kazniva dejanja in kazniva dejanja posebnih oblik, oz. vsa ostala kazniva dejanja, poleg gospodarskih),
- gospodarska kriminaliteta (kazniva dejanja, ki ne sodijo v splošno kriminaliteto),
- organizirana kriminaliteta (kazniva dejanja, ki so bila posledica organizirane kriminalne dejavnosti) in
- mladoletniška kriminaliteta (kazniva dejanja, za katera so bili ovadeni izključno mladoletniki).

Leta 1995 se je spremenila opredelitev gospodarske kriminalitete, kamor sodijo kazniva dejanja po členih od 158 do 168, 205 do 207, 209, 210, 220, 225, 231 do 250, 252 do 254, 259 do 269, 292, 293, 307, 333, 336 in 341 novega kazenskega zakonika ter v skladu s 392.čl. tudi kazniva dejanja po členih od 127 do 130, 132 in 139 starega kazenskega zakona RS. Poleg tega sodijo v gospodarsko kriminaliteto tudi tista kazniva dejanja po členih 217, 255, 258, 297, 298 in 335 kazenskega zakonika, ki so povezana s poslovanjem gospodarskih subjektov (npr. poslovne goljufije).

V besedilu so ponekod, poleg podatkov iz leta 1998, v oklepaju navedena primerjalna števila kaznivih dejanj, ki jih je policija evidentirala v letu 1997. Statistično število v posameznem letu ovadenih osumljencev ne pomeni dejanskega števila oseb. Nekdo, ki ga je npr. policija ovadila državnemu tožilstvu v istem letu zaradi več kaznivih dejanj, je večkrat voden tudi v skupnem številu ovadenih osumljencev. Statistično število osumljencev je zato v povprečju za 65 % višje od dejanskega.

1. Varnostne razmere in policijsko delo na področju kriminalitete

1.1. Splošne značilnosti kriminalitete

Slovenija se v primerjavi z drugimi evropskimi državami uvršča med zmerno obremenjene s kriminaliteto. Vendar pa

se zadnjih nekaj let spreminja struktura kriminalitete, v kateri narašča število za posameznika in družbo najnevarnejših kaznivih dejanj. Nasilnost, profesionalnost in stopnja organiziranosti pri izvrševanju ter psihične in telesne posledice pri žrtvah dosegajo zaskrbljujoč obseg, zlasti na področju zlorabe mamil ter najhujših krvnih in premoženjskih deliktov, v zadnjem času pa tudi na področju organiziranja nedovoljenih prehodov čez državno mejo. Z odpiranjem v evropski prostor, ki zahteva prost pretok blaga, storitev, kapitala in ljudi in po drugi strani zaradi kriznih žarišč na Balkanu se varnostne razmere v Sloveniji postopoma spreminjajo. Zaradi tranzitnega značaja območja se povečuje promet potnikov in blaga, hkrati pa tudi obseg nedovoljenih migracij.

Migracijski tokovi omogočajo širitev kriminalne dejavnosti, ki presega nacionalno raven. Nastajajo večnacionalne kriminalne organizacije, predvsem z Balkana ter iz Srednje in Vzhodne Evrope, ki obvladujejo trgovino z mamili in orožjem, ilegalne migracije, prostitucijo ipd. Njihovo delovanje olajšuje tudi hiter razvoj komunikacijskih sredstev, kar se odraža v naraščanju računalniške kriminalitete. Sodobna gospodarska kriminaliteta je odraz uvajanja tržnega gospodarstva, razvoja trga vrednostnih papirjev in neomejenega pretoka kapitala. Slednje je vplivalo na razraščanje kriminalitete v mednarodna okolja, pa tudi na prodiranje kriminalnih skupin in posameznikov iz različnih držav v Slovenijo. Območje naše države postaja vse bolj zanimivo za mednarodno trgovino z mamili, orožjem in ukradenimi avtomobili.

Kriminaliteta v Sloveniji je pogojena tudi z zniževanjem kakovosti življenja ljudi, ki se srečujejo s stečajem podjetij, brezposelnostjo in strahom pred izgubo delovnega mesta. Zlasti zaskrbljujoče pa je postopno spreminjanje vzrokov za najhujša nasilna kazniva dejanja zoper življenje in telo, ki jih storilci čedalje pogosteje izvršujejo iz koristoljubja.

1.2. Statistični kazalci kriminalitete, ki jo je policija obravnavala leta 1998

Za leto 1998 je značilno doslej največje zabeleženo število kaznivih dejanj, ki jih je policija obravnavala v enoletnem obdobju. Izjemno povečanje je delno posledica spremenjenega načina obravnavanja lažjih kaznivih dejanj, za katera policija vložijo ovadbo na predlog oškodovancev, delno pa precejšnjega povečanja vlomov, kaznivih dejanj ponarejanja denarja in prepovedanega prehoda čez državno mejo.

V primerjavi s predhodnim letom je število evidentiranih kaznivih dejanj skokovito poraslo, saj so policisti splošne in kriminalistične policije (v nadaljevanju: policisti) obravnavali kar 55.473 (37.173) ali za 49,2 % več kaznivih dejanj. Z njimi so storilci po ocenah policistov povzročili za 27,1 (18,4) milijarde tolarjev škode. Razmeroma največ kaznivih dejanj je policija evidentirala na območju UNZ Ljubljana

(povprečno 491 k.d. na 10.000 prebivalcev s stalnim prebivališčem), UNZ Koper (385 k.d. na 10.000 stalnih prebivalcev), UNZ Krško (234 k.d. na 10.000 stalnih prebivalcev) in UNZ Nova Gorica (214 k.d. na 10.000 stalnih prebivalcev).

Tabela 1: Gibanje števila kaznivih dejanj in deleža preiskavnosti v letih 1994 – 1998

LETO	število k.d.	število preiskanih k.d.	delež preiskanih k.d. (v %)
1994	43.635	25.072	57,46
1995	38.178	23.053	60,38
1996	36.587	23.942	65,44
1997	37.173	23.960	64,46
1998	55.473	29.368	52,94

Policisti so uspešno preiskali 29.368 (23.960) ali 52,9 (64,5) % vseh obravnavanih kaznivih dejanj, zaradi katerih so ovadili 38.485 (30.150) ali za 27,6 % več osumljencev kot leto prej. Med njimi je upadel delež povratnikov (od 6,2 na 4,7 %) in delež ovadenih žensk (od 12,8 na 11,3 %), medtem ko se je delež mladoletnikov rahlo zvišal (od 15,3 na 15,7 %).

Strokovnjaki kriminalistične policije ocenjujejo, da je statistični porast obravnavanih kaznivih dejanj v letu 1998 posledica dejanskega poslabšanja varnostnih razmer, v precejšni meri pa tudi spremenjenega načina obravnavanja lažjih kaznivih dejanj, ki so najštevilnejša in zato znatno vplivajo na podatke o skupnem obsegu kriminalitete.

Poslabšanje varnostnih razmer se statistično najbolj odraža v povečanju števila vlomov (od 7.359 na 13.158), med njimi vlomov v avtomobile (od 2.770 na 6.905), kaznivih dejanj prepovedanega prehoda čez državno mejo (od 163 na 441) in tudi števila kaznivih dejanj na podlagi organizirane dejavnosti (od 1.038 na 1.136). Slednja so porasla predvsem zaradi številnejših organiziranih primerov prepovedanega prehoda čez državno mejo, ponarejanja denarja in trgovine z orožjem.

Sprememba načina obravnavanja lažjih kaznivih dejanj se statistično najbolj odraža pri t.i. predlagalnih deliktih, ki jih policisti obravnavajo na predlog oškodovancev (manjše tatvine, poškodovanja tuje stvari ipd.), kjer podatki izkazujejo porast z 8.912 na 15.509. Policija od začetka leta 1998 ne ugotavlja več posebej, ali oškodovanec želi podati predlog za pregon ali ne, saj je njegov namen jasno izražen že z naznanitvijo kaznivega dejanja. Postopki, ki so marsikaterega naznanitelja odvrnili od formalizacije zahteve za pregon, niso več potrebni, policisti pa podajo kazenske ovadbe za razmeroma več tovrstnih kaznivih dejanj kot v obdobju pred uveljavitvijo internega navodila.

Na statistični porast kriminalitete je vplivalo tudi število obravnavanih kaznivih dejanj ponarejanja denarja, ki je, v

primerjavi s predhodnim letom, poraslo s 1.037 na 2.139 ali za 106,3 %. Poleg dejanskih razmer oz. pogostejšega vnovčevanja ponaredkov je porast povzročila uveljavitev stališča državnega tožilstva o kvalifikaciji kaznivega dejanja v nadaljevanju. Pri obravnavanju serijskega vnovčevanja je namreč združevanje več primerov v eno kaznivo dejanje ponarejanja denarja dopustno le, če gre nedvomno za istega osumljenca. Takšno stališče narekuje evidentiranje vsake posamične vnovčitve z neznanim storilcem za samostojno kaznivo dejanje in s tem navidezno povečanje tovrstnih deliktov glede na obdobje pred njegovo uveljavitvijo.

Poleg 55.473 kaznivih dejanj, ki jih je policija začela obravnavati po uradni dolžnosti ali na predlog oškodovanca in za katera je podala kazenske ovadbe, je državnim tožilcem poročala tudi o 14.267 kaznivih dejanjih, ki se preganjajo na predlog, vendar oškodovanec predloga za pregon ni podal ali pa ga je umaknil. V letu 1998 so policisti torej skupno zabeležili kar 69.740 kaznivih dejanj.

1.3. Delo policije na področju kriminalitete

V skladu z usmeritvami in zastavljenimi cilji za delo na področju kriminalitete je policija tudi v letu 1998 prilagajala intenzivnost, načine in metode preiskovanja kaznivih dejanj v okviru zakonskih določil. S kakovostnim operativnim, kriminalističnotehničnim in drugim strokovnim delom je kriminalistom in policistom, kljub skokovitemu porastu, uspelo preiskati večino kaznivih dejanj. Pri tem so se srečevali s težavami zaradi odliva izkušenih ljudi iz svojih vrst, pomanjkljive tehnične opremljenosti, neustreznih in pomanjkljivih določil kazenske zakonodaje, neizoblikovane sodne prakse na področju zatiranja organizirane kriminalitete ipd.

V letu 1998 je delo policije zaznamovalo sprejetje in uveljavitev zakona o policiji, čedalje večji pritisk ilegalnih migrantov in mednarodna kriminalna dejavnost. Policija je na področju splošne kriminalitete največ pozornosti namenila preiskovanju nasilnih kaznivih dejanj, kaznivih dejanj z nizko stopnjo preiskanosti in delu z žrtvami. Na področju gospodarske kriminalitete se je končala ena izmed najzahtevnejših nalog policije: večletno preiskovanje nezakonitosti pri lastninjenju družbenih podjetij. Pri delu na področju organizirane kriminalitete pa je bil poudarek na mednarodnem sodelovanju v boju proti tovrstnemu kriminalu. Na področju zlorabe mamil so bili razkriti nekateri ključni preprodajalci, zasežena pa je bila tudi večja količina mamil kot leto prej. Policija je s pomočjo računalniških strokovnjakov preiskovala tudi več različnih kaznivih dejanj, storjenih s pomočjo informacijske in telekomunikacijske tehnologije.

Policisti so uspešno preiskali 29.368 (23.960) vseh obravnavanih kaznivih dejanj. Delež preiskanih kaznivih dejanj se je sicer znižal za 11,6 odstotnih točk (od 64,5 na 52,9 %), vendar je pri tem treba upoštevati:

- da povečanje skupnega števila obravnavanih kaznivih dejanj statistično praviloma zmanjša delež preiskanosti in narobe, ker se zmogljivosti policije medtem bistveno ne spreminjajo, ter

- da so policisti, kljub temu, da jih je v tem obdobju iz policije več odšlo kot pa vanjo prišlo in se je njihovo število torej zmanjšalo, povečali intenzivnost svojega dela in preiskali 5.408 več kaznivih dejanj kot v letu prej.

Leta 1998 se je število **ogledov krajev kaznivih dejanj** povečalo z 11.139 na 18.033 ali za 61,9 %. Število **hišnih preiskav** se je povečalo z 2.143 na 2.268 ali za 5,8 %, od tega je bilo 2.214 (2.067) opravljenih po odredbi sodišča, 27 (43) brez odredbe, 27 (33) pa na zahtevo državnega tožilca ali po prepustitvi preiskovalnega sodnika. Policisti so opravili tudi 57 (44) **osebnih preiskav**, od tega 41 (38) po odredbi sodišča in 9 (1) brez odredbe. Preiskovalni sodniki ali državni tožilci so osebno preiskavo prepustili policiji v 7 (5) primerih. **Zaseg predmetov** je bil izvršen v 11.281 (8.946) primerih.

Razpisanih je bilo 1.386 (1.201) tiralic in drugih razpisov. Na podlagi odredb naših pravosodnih organov je bilo v tujino poslanih 52 (18) mednarodnih tiralic, tuji varnostni organi pa so na naše zaprosilo prijeli 6 (6) oseb. Na zaprosilo tujih varnostnih organov je bilo v naši državi razpisanih 1.172 (770) mednarodnih tiralic, v Sloveniji pa prijelih 11 (10) oseb.

V letu 1998 so bile na podlagi odredb sodišč in dovoljenj državnih tožilcev in generalnega direktorja policije uporabljene tudi **posebne operativne metode dela**, med njimi:

- nadzorstvo in snemanje telefonskih pogovorov in drugih oblik komuniciranja s tehničnimi sredstvi zoper 176 (159) oseb (najpogosteje pri sumih kaznivih dejanj v zvezi z mamili, orožjem, umori, tihotapstvom in ponarejanjem denarja),
- 328 (271) tajnih opazovanj in sledenj v 119 (98) zadevah (največ na področju kaznivih dejanj v zvezi z mamili, ponarejanja denarja, izsiljevanja in orožja), od katerih je bilo uspešno zaključenih 32 (37) zadev.

Poleg tega je bilo pridobljenih 70 dovoljenj za uporabo ukrepa tajnega policijskega delovanja in 154 (166) dovoljenj za uporabo ukrepa tajnega policijskega sodelovanja, v 51-ih primerih pa so državni tožilci odobrili uporabo prirejenih listin in identifikacijskih oznak (največ na področju preiskovanja kaznivih dejanj v zvezi z mamili in kaznivih dejanj posredovanja pri prostituciji).

2. Pregled posameznih področij kriminalitete

2.1 Organizirane in posebne oblike kriminalitete

Policija je v letu 1998 obravnavala 1.136 (1.038) kaznivih dejanj, ki so bila posledica organizirane kriminalne dejavnosti.

nosti, ali za 9,4 % več kot v letu poprej. Povečale so se predvsem organizirane oblike nezakonitega prehajanja čez državno mejo, ponarejanja denarja in trgovine z orožjem. Velik del tovrstne dejavnosti je potekal na mednarodni ravni.

Število kaznivih dejanj **zlorabe mamil** (po 196. In 197. čl. KZ) se je v letu 1998, v primerjavi z letom prej, povečalo z 964 na 988 ali za 2,5 %, kar odraža nadaljnje zaostrovanje razmer na tem področju. Med njimi je bilo 31,8 (38,2) % dejanj, za katera so policisti oz. kriminalisti ocenili, da so posledica organizirane kriminalne dejavnosti. Policija je zaradi zlorabe mamil ovadila 1.166 osumljencev, kar pomeni 8,7 % povečanje v primerjavi z letom 1997. Zaradi čezmernega odmerka mamil je umrlo 18 (16) oseb, v več kot 80 primerih pa je le pravočasna zdravniška pomoč preprečila smrt. Leta 1998 je bila v Sloveniji zasežena večja količina mamil kot leto pred-tem, razkriti pa so bili tudi nekateri ključni preprodajalci mamil.

Tabela 2: Zasežene količine mamil v letih 1997 – 1998

VRSTA MAMILA	1997	1998
heroin (v g)	29.828	46.106
kokain (v g)	3.573	3.522
hašiš (v g)	1.410	1.958
marihuana (v g)	47.555	2.772.604
ecstasy (št. tablet)	7.440	4.496
amfetamin (št. tablet)	1.410	339
benzodiazepin (št. tablet)	376	1.312
metadon (št. tablet)	81	106
LSD (št. pivnikov)	156	53
konoplja (št. bilk)	44.944	14.453

Pri boju z zlorabo in trgovino z mamilami je odkrivanje kaznivih dejanj odvisno zlasti od lastne dejavnosti policije, tako da število obravnavanih primerov bolj odraža delo policije kot pa dejanske razmere v družbi. Vendar podatek o številu evidentiranih kaznivih dejanj omogočanja uživanja ter nedovoljene trgovine in prometa z mamilami, ki v policijski statistiki že več let vztrajno narašča (kar za štirikrat v obdobju od oblikovanja samostojne slovenske države dalje), vsekakor odraža tudi čedalje bolj alarmantne razmere na tem področju. Statistični trend je eden izmed kazalcev za intenziviranje naporov za bolj učinkovito preventivno, represivno in tudi kurativno dejavnost tako institucij kot posameznikov za obvladovanje tega sodobnega zla. Uživanje mamil oz. posledična odvisnost hkrati postaja čedalje večji kriminogeni dejavnik v slovenskem prostoru, tako na področju organizirane kriminalne dejavnosti kot na področju premoženjskih deliktov oz. tako imenovane sekundarne kriminalitete.

Policisti so ugotovili, da se je na nedovoljenem trgu pojavila razmeroma velika ponudba orožja in razstrelilnih snovi ter eksplozivnih sredstev po zelo nizkih cenah, kar se odraža tudi v številu obravnavanih kaznivih dejanj nedovoljene **proizvodnje in prometa orožja ali razstrelilnih snovi**, ki se je

leta 1998 po nekaj letih upadanja znova povečalo (od 136 na 168). Obravnavali so tudi 25 (20) **eksplozij**, največ na območju UNZ Ljubljana. Izsledki kažejo, da so storilci večinoma uporabljali eksplozivna telesa, med katerimi je bilo največ ročnih bomb, za zastraševanje pri izsiljevanju oz. "urejanju" dolžniško upniških razmerij. Policijski strokovnjaki so v letu 1998 odkrili več doma narejenih eksplozivnih teles in sprožilcev eksplozivnih naprav, izdelanih na razmeroma zahteven način, kar kaže na profesionalizacijo tovrstne kriminalne dejavnosti.

Za leto 1998 je, v primerjavi s preteklimi obdobji, značilen izrazit porast vnovečevanja **ponarejenih bankovcev**, zlasti italijanskih lir in slovenskih tolarjev, kar se (poleg uvodoma omenjenih metodoloških sprememb) odraža tudi v številu obravnavanih kaznivih dejanj ponarejanja denarja (porast od 1.037 na 2.139). Med njimi je poraslo tudi število dejanj, ki so bila posledica organizirane dejavnosti (od 201 na 285), saj je policija uspela razkriti več organiziranih skupin, ki so na območju Slovenije razpečevale ponarejene bankovce. Pri tem je iz obtoka izločila več kot 2,5 milijarde ponarejenih lir, 96.000 ameriških dolarjev, 187.700 nemških mark itd.

Na področju **prostitucije** je policija v letu 1998 obravnavala 3 (4) kazniva dejanja zvodništva in 22 (22) kaznivih dejanj posredovanja pri prostituciji. Med prostitutkami se je opazno povečal delež mladoletnih deklet.

Število obravnavanih kaznivih dejanj **izsiljevanja** se je povečalo z 206 na 294. Elementi organiziranega izsiljevanja so bili ugotovljeni v 10 (16) primerih. Do izsiljevanj je najpogosteje prihajalo pri dolžniško upniških razmerjih in med mladoletniki.

V letu 1998 se je izredno povečalo število obravnavanih kaznivih dejanj prepovedanega prehoda čez državno mejo (od 163 na 441), kar je odraz povečanega obsega **ilegalnih migracij** prek Slovenije. Za večino migrantov Slovenija namreč ni ciljna, ampak tranzitna država proti zahodni Evropi. Na naraščanje nezakonitih prehodov meje so vplivale zlasti razmere v Zvezni republiki Jugoslaviji oziroma na Kosovu, od koder so se prebivalci zaradi zaostrenih razmer začeli množično izseljevati. Zaskrbljujoč je tudi porast organiziranih primerov nezakonitega prehajanja čez državno mejo (od 68 na 148). Slovenijo so organizatorji ilegalnih migracij izbirali za tranzitno državo tudi zaradi njene razmeroma blage kazenske zakonodaje.

Statistični podatki kažejo v primerjavi s predhodnim letom upad kaznivih dejanj **tihotapstva** s 33 na 5 primerov. Vendar policisti ocenjujejo, da podatki ne odražajo umirjanja razmer na tem področju kriminalne dejavnosti. Nekateri v letu 1998 odkriti primeri so bili storjeni na razmeroma visoki stopnji organiziranosti ali pa so bile zanje bolj značilne druge oblike nezakonitih dejanj pri prodaji blaga z visoko stopnjo obdavčitve, tako da formalno niso bili opredeljeni kot tihotapstvo, ampak kot goljufije, zlorabe uradnega položaja ipd.

Na podlagi določb kazenskega zakonika, sprejetega leta 1995, se je policija pričela ukvarjati tudi s preiskovanjem z računalništvom povezane kriminalitete, kot nove pojavne oblike kriminala. Čeprav je število odkritih in obravnavanih kaznivih dejanj še vedno razmeroma nizko, pa statistika kaže naraščanje tovrstnih zlorab. Policisti so v letu 1998 obravnavali 12 (7) primerov zlorab osebnih podatkov, 11 (12) primerov neupravičenega izkoriščanja avtorskega dela, 2 (1) primera poškodovanja računalniških podatkov in programov, 2 (1) primera vdora v računalniški sistem in 3 (1) primere izdelovanja in pridobivanja pripomočkov, namenjenih za vdor v računalniški sistem. Informacijska in telekomunikacijska tehnologija postajata čedalje pogostejše orodje pri goljufijah, ponarejanju listin, zlorabah položaja, davčnih utajah, ponarejanju denarja, podkupovanju, pranju denarja, prikrivanju, trgovanju z mamili, pornografiji in razžalitvi.

2.2 Splošna kriminaliteta

V letu 1998 je bilo obravnavanih 49.754 (32.313) kaznivih dejanj splošne kriminalitete ali za 54,0% več kot v predhodnem letu. Porast teh kaznivih dejanj je predvsem posledica spremembe v evidentiranju kaznivih dejanj, ki se preganjajo na predlog oškodovanca. Pri preiskovanju je bil poudarek na najtežjih oblikah splošne kriminalitete, zlasti nasilnih dejanj.

Tabela 3: Struktura splošne kriminalitete v letih 1997 – 1998

KAZNIVA DEJANJA PO POGlavJIH KZ RS *	1997	1998	Porast/ upad (v %)
k.d. zoper življenje in telo	1.918	2.066	7,7
k.d. zoper človekove pravice in svoboščine	1.600	1.906	19,1
k.d. zoper spolno nedotakljivost	282	409	45,0
k.d. zoper premoženje	22.698	37.441	64,9
k.d. zoper pravni promet	2.017	2.572	27,5
k.d. zoper javni red in mir	774	1.160	49,8
k.d. zoper splošno varnost ljudi in premoženja	293	378	29,0
drugo	2.731	3.822	39,9
Skupaj	32.313	49.754	54,0

* Statistični podatki ne zajemajo tistih kaznivih dejanj iz navedenih poglavij KZ RS, ki so uvrščena v gospodarsko kriminaliteto (npr. poslovne goljufije).

Število kaznivih dejanj zoper življenje in telo, ki je že nekaj let upadalo, se je v letu 1998 povečalo za 7,7 Preiskanih je bilo 96,6% teh kaznivih dejanj. Med motivi za umore sta prevladovala koristoljubje in maščevanje. Največ umorov je bilo izvršenih s strelnim orožjem.

Tabela 4: Število kaznivih dejanj zoper življenje in telo in njihova preiskanosť v letih 1997 – 1998

VRSTA KAZNIVEGA DEJANJA	Število k.d.		Porast / upad (v %)	Št. preiskanih k.d.		preiskanosť (v %)	
	1997	1998		1997	1998	1997	1998
umor	34	13	-61,7	32	11	94,1	84,6
poskus umora	44	48	9,1	44	48	100,0	100,0
detomor	2	2	0,0	2	2	100,0	100,0
posebno huda telesna poškodba	22	11	-50,0	21	11	95,5	100,0
huda telesna poškodba	406	382	-5,9	385	364	94,8	95,2
lahka telesna poškodba	1.024	1.166	13,8	1.005	1.122	98,1	96,2
druga k.d. zoper življenje in telo	386	444	15,0	385	437	99,7	98,4
Skupaj	1.918	2.066	7,7	1.874	1.995	97,7	96,6

V primerjavi z letom 1997 se je število kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost povečalo od 282 na 409 ali za 45,0%. Preiskanih je bilo 92,2 % teh kaznivih dejanj.

Tabela 5: Število kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost in njihova preiskanosť v letih 1997 – 1998

VRSTA KAZNIVEGA DEJANJA	Število k.d.		porast / upad (v %)	št. preiskanih k.d.		preiskanosť (v %)	
	1997	1998		1997	1998	1997	1998
posilstvo	57	60	5,2	51	58	89,5	96,6
poskus posilstva	17	23	35,2	17	22	100,0	95,6
spolno nasilje	35	77	120,0	29	59	82,9	76,6
kršitev spolne nedotak. z zlorabo položaja	15	21	40,0	15	21	100,0	100,0
spolni napad na otroka	117	176	50,4	110	165	94,0	93,7
druga k.d. zoper spolno nedotakljivost	41	52	26,8	41	52	100,0	100,0
Skupaj	282	409	45,0	263	377	93,3	92,2

Po nekajletnem upadanju se je število kaznivih dejanj zoper premoženje v letu 1998 ponovno povečalo. Obravnavanih je bilo 37.441 (22.698) ali za 65,0% več tovrstnih kaznivih

dejanj kot v predhodnem letu. Preiskanih je bilo 37,1% ali za 11,1 odstotnih točk manj kaznivih dejanj kot v enakem obdobju pred tem.

Tabela 6: število nekaterih vrst premoženjskih kaznivih dejanj v letih 1997 – 1998

VRSTA KAZNIVEGA DEJANJA	Število k.d.		Porast/upad (v %)	Preiskanosť (v %)	
	1997	1998		1997	1998
poškodovanje tuje stvari	1.701	3.669	115,7	60,3	38,7
tatvina (211. in 212. člen kz, brez vlomov)	9.781	16.171	65,3	45,0	32,9
vlom – skupaj	7.359	13.158	78,8	29,5	25,6
vlom v stanovanje	413	297	-28,0	23,5	23,6
vlom v trgovino	768	857	11,6	24,5	35,8
vlom v pošto	2	0	0	50,0	0
vlom v avtomobil	2.770	6.905	149,2	32,4	23,0
tatvina motornega vozila	991	1.408	42,1	24,0	20,8
odvzem motornega vozila	558	589	5,1	65,1	55,0
rop	341	382	12,0	58,1	56,3
držna tatvina	327	719	119,8	55,7	46,6
roparska tatvina	37	50	35,1	67,6	64,0
klasična goljufija	1.487	1.571	5,6	96,0	94,5
požig	75	78	4,0	56,0	57,7

2.3 Mladoletniška kriminaliteta

Tabela 7: Število nekaterih vrst kaznivih dejanj, za katera so bili ovadeni mladoletniki, v letih 1997 – 1998

KAZNIVA DEJANJA	1997	1998	Porast/upad (v %)
umor (dokončana k.d. in poskusi)	2	6	300,0
posilstvo (dokončana k.d. in poskusi)	5	7	40,0
spolni napad na otroka	15	31	106,6
huda telesna poškodba	41	40	-2,5
lahka telesna poškodba	109	110	0,1
tatvina	1.023	1.195	16,8
velika tatvina	840	1.307	55,5
rop	89	92	0,3
odvzem motornega vozila	142	102	38,2
goljufija	41	73	78,0
prikrivanje	173	180	0,4
poškodovanje tuje stvari	216	358	67,7
ponarejanje listin	81	113	39,5
nasilništvo	23	31	34,7
k.d. v zvezi z mamili	129	151	17,0
izsiljevanje	72	107	48,6

V letu 1998 je policija ovadila 6.070 (4.616) mladoletnih osumljencev zaradi 4.264 (3.281) kaznivih dejanj. V primerjavi z enakim obdobjem pred tem se je povečalo tako število mladoletnih osumljencev (za 31,5 %) kot tudi število kaznivih dejanj, katerih so bili utemeljeno osumljeni (za 30,0%). Delež mladoletniških kaznivih dejanj je 7,6 (8,8) % vseh obravnavanih kaznivih dejanj, medtem ko so mladoletniki tvorili 15,7 (15,3) % med vsemi ovadenimi osumljenci.

Med posameznimi vrstami mladoletniške kriminalitete se je najbolj povečalo število premoženjskih deliktov (zlasti zaradi spremembe v evidentiranju predlagalnih deliktov) in kaznivih dejanj z elementi nasilja. Zaskrbljujoče je večje število obravnavanih kaznivih dejanj umora in spolnega napada na otroka ter pogostejše vrstniško nasilje v osnovnih in srednjih šolah.

2.4 Gospodarska kriminaliteta

Leta 1998 je policija obravnavala 5.719 (4.860) gospodarskih kaznivih dejanj ali 17,7% več kot leto prej. Porast števila kaznivih dejanj, ki se statistično prikazujejo v okviru gospodarske kriminalitete, je predvsem posledica izrazitega porasta nekaterih vsebinsko manj pomembnih oz. lažjih gospodarskih deliktov (npr. izdaje nekritega čeka in zlorabe

bančne ali kreditne kartice, ponarejanja in uporabe ponarejenih vrednotnic ali vrednostnih papirjev). Po oceni policije so osumljenci z gospodarsko kriminaliteto povzročili 19,8 (11,7) milijarde tolarjev škode.

Tabela 8: Število pomembnejših gospodarskih kaznivih dejanj in škoda v letih 1997 – 1998

KAZNIVO DEJANJE	Št. k.d. 1997	Št. k.d. 1998	Porast/upad v %	Škoda v mio SIT	Škoda 1998 v mio SIT
neupr. Izkorišč. avt. dela	12	11	-8,3	37,9	20,9
poslovna goljufija	2.201	2.234	+1,5	3.459,7	2.734,9
poškodovan. računal. podat.	1	2	+100	0,02	0,05
lažni stečaj	1	-	-	287,5	-
povzr. stečaja z nevest. gosp.	1	4	+300	1.450,0	8.345,7
preslep. pri posl. z vred. pap.	31	11	-64,5	15,9	4,3
vdor v računalniški sistem	1	2	+100	10,0	0
poneverba	118	194	+64,4	138,5	145,9
neupravič. sprejemanje daril	-	3	-	-	0
neupravičeno dajanje daril	-	3	-	-	0
pranje denarja	5	13	+160	23,6	689,9
davčna zatajitev	131	47	-64,1	2.033,8	1.922,1
zloraba uradnega položaja	42	43	+2,4	23,9	345,1
poneverba v službi	25	86	+244	8,8	5,5
jemanje podkupnine	2	5	+150	0,01	1,3
dajanje podkupnine	17	22	+29,4	0	0
nezakonito posredovanje	-	3	-	-	0

Policija je z lastno dejavnostjo odkrila 32,4% (40,3%) kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, ostalo pa so prijavili oškodovanci ali drugi državni organi. Število ovadenih osumljencev se je povečalo od 5.401 na 6.822 ali za 26,3%.

Skoraj 85% celotne gospodarske kriminalitete so obsegale goljufije, ponarejanja in preslepitve. Delež kaznivih dejanj, kot so npr. zlorabe položaja ali pravic, davčne zatajitve in sklenitve škodljivih pogodb pa se je začel zmanjševati.

V letu 1998 je bilo uspešno zaključeno večletno preiskovanje nezakonitosti pri lastninjenju družbenih podjetij, kar je bilo ena od najboljšežnejših in strokovno najzahtevnejših nalog kriminalistične policije v zadnjem desetletju. Kriminalisti so od leta 1990 podali 548 kazenskih ovadb zoper 724 osumljencev zaradi utemeljenega suma storitve 1.000 različnih kaznivih dejanj. Največ je bilo zlorab položaja ali pravic (56%), sledijo sklenitve škodljive pogodbe (10%), ponareditve ali uničenja poslovnih listin (9%), zlorabe pooblastil (8%), nevestno gospodarjenje (6%), itd. Pri tem je bil ugotovljen sum oškodovanja družbenega premoženja v višini 18,7 milijarde tolarjev.

3 ŠTEVILO OBRAVNAVANIH KAZNIVIH DEJANJ (1994 – 1998)

V preglednici so zajeti podatki o kaznivih dejanjih, ki jih je slovenska policija obravnavala in nato evidentirala. Za vsako

leto so prikazani podatki, ki so računalniško obdelani januarja naslednjega leta.

Policijska statistika prikazuje dejanja, za katera je obstajal utemeljen sum, da gre za kazniva dejanja, kot so opredeljena v kazenskem zakoniku. V tabeli so po letih prikazana kazniva dejanja, ki jih je policija obravnavala in po vloženi kazenski ovadbi evidentirala v posameznem letu, ne glede na to, kdaj so bila storjena. Po zaporedju zakon, poglavje in člen zakona so prikazana vsa kazniva dejanja iz evidence ovadenih oseb in kaznivih dejanj, razen dejanj, ki so jih povzročili otroci; vključena pa so tudi kazniva dejanja povzročitve prometne nesreče iz malomarnosti, ki jih sicer policija posebej evidentira.

Ker je s 1.1.1995 začel veljati nov kazenski zakonik, niso več popolnoma primerljive posamezne vrste kaznivih dejanj, obravnavane pred uveljavitvijo in po uveljavitvi novega kazenskega zakonika. Večina členov posebnega dela starih kazenskih zakonov RS in SFRJ je bila 'prevedena' v člene novega zakonika, tako da so kazniva dejanja, ki so bila leta 1994 obravnavana po starih kazenskih zakonih, prikazana kot da bi bila obravnavana po novem zakoniku. Po starem so navedeni le 'neprevedeni' členi, členi, ki jih novi zakonik ne pozna, in členi starega kazenskega zakona RS (od 127. do 130. člena ter 132. in 139. člen), ki so postali sestavni del novega kazenskega zakonika.

ZAKON	POGLAVJE	1994	1995	1996	1997	1998
ČLEN						
SKUPAJ		45.337	39.800	38.141	38.719	56.623
<i>KZ SFRJ</i>	XX. K.D. ZOPER OBOROŽENE SILE SFRJ	6	–	–	–	–
	223 – Tatvina orožja ali dela bojnega sredstva	5	–	–	–	–
	233 – Spodkopavanje bojne morale in škodovanje ...	1	–	–	–	–
<i>KZ RS (1977)</i>	XIII. K.D. ZOPER ČLOVEKOVO ZDRAVJE	7	–	–	–	–
	125 – Postrežba mladoletnikom z alkoholnimi pijačami	6	–	–	–	–
	126 – Huda k. d. zoper človekovo zdravje	1	–	–	–	–
	XIV. K.D. ZOPER UPRAV. DRUŽB. SREDSTEV	516	116	80	56	18
	127 – Nevestno gospodarjenje	24	28	26	22	5
	128 – Povzročitev stečaja	–	–	1	–	–
	129 – Nevestno ravnanje z zaupanim družb. premož.	3	1	–	4	1
	130 – Sklenitev škodljive pogodbe	36	34	29	18	10
	132 – Zloraba pooblastil	53	44	22	12	2
	139 – Razspništvo na škodo družbenega premoženja	3	3	2	–	–
	147 – Nedovoljena trgovina	1	–	–	–	–
	148 – Nedovoljeno posojanje denarja	13	–	–	–	–
	149 – Nedovoljeno razpolaganje s stanovanji	2	–	–	–	–
	158 – Gozdna tatvina	381	6	–	–	–
	XVII. K.D. ZOPER URADNO DOLŽNOST	10	–	–	–	–
	203 – Nezakonita oprostitev obveznega plačila	10	–	–	–	–
	XIX. K.D. ZOPER JAVNI RED IN MIR	90	–	–	–	–
	227 – Neizpolnitev ukaza za razid	4	–	–	–	–
	234 – Igranje na srečo	86	–	–	–	–
	XX. K.D. ZOPER SPL. VAR. LJUDI IN PREMOŽENJA	40	–	–	–	–
	247 – Huda k. d. zoper splošno varnost	40	–	–	–	–
	XXI. K.D. ZOPER VARNOST JAV. PROMETA	1	–	–	–	–
	255 – Huda k. d. zoper varnost javnega prometa	1	–	–	–	–
ZAKON O PROMETU STRUPOV		1	–	–	–	–
<i>KZ RS (1995)</i>	XV. K.D. ZOPER ŽIVLJENJE IN TELO	1.936	2.107	1.947	1.918	2.066
	127 – Umor 87	90	99	78	61	–
	128 – Uboj na mah	1	1	1	1	3
	129 – Povzročitev smrti iz malomarnosti	9	5	2	5	11
	130 – Detomor	8	1	4	2	2
	131 – Napeljevanje k samomoru in pomoč pri samomoru	–	4	–	1	–
	132 – Nedovoljena prekinitev nosečnosti	–	2	1	1	1
	133 – Lahka telesna poškodba	518	1.026	970	1.024	1.166
	134 – Huda telesna poškodba	393	457	445	406	382
	135 – Posebno huda telesna poškodba	20	20	28	22	11
	136 – Sodelovanje pri pretepu	40	23	38	25	21
	137 – Ogrožanje z nevarnim orodjem pri pretepu ali prepiru	851	473	351	344	404
	138 – Povzročitev nevarnosti	2	1	3	1	1
	139 – Zapustitev slabotne osebe	1	1	2	1	1
	140 – Opustitev pomoči	6	3	3	7	2
	XVI. K.D. ZOPER ČLOVEKOVE PRAVICE					
	IN SVOBOŠČINE	860	1.052	1.285	1.612	1.917
	141 – Kršitev enakopravnosti	1	–	–	–	–
	142 – Prisiljenje	2	22	14	22	13
	143 – Protipraven odvzem prostosti	65	67	83	72	89

ZAKON	POGLAVJE	1994	1995	1996	1997	1998
	ČLEN					
	144 – Ugrabitev	10	4	8	13	7
	145 – Ogrožanje varnosti	107	466	631	932	1.142
	146 – Grdo ravnanje	–	71	137	182	223
	147 – Neupravičena osebna preiskava	–	8	4	6	3
	148 – Neupravičeno prisluškovanje in zvočno snemanje	–	1	4	3	2
	149 – Neupravičeno slikovno snemanje	–	2	6	5	8
	150 – Kršitev tajnosti občil	1	11	2	9	19
	152 – Kršitev nedotakljivosti stanovanja	672	381	385	347	387
	153 – Neupravičena izdaja poklicne skrivnosti	–	–	2	–	–
	154 – Zloraba osebnih podatkov	–	1	–	7	12
	155 – Kršitev pravice do pritožbe	2	1	–	–	–
	156 – Preprečitev ali oviranje javnega shoda	–	–	–	2	1
	157 – Preprečitev tiskanja in oddajanja	–	–	1	–	–
	158 – Kršitev avtorske pravice	–	–	1	–	–
	159 – Neupravičeno izkoriščanje avtorskega dela	–	17	7	12	11
	XVII. K.D. ZOPER VOLILNO PRAVICO IN VOLITVE	–	1	–	–	–
	163 – Zloraba volilne pravice	–	1	–	–	–
	XVIII. K.D. ZOPER ČAST IN DOBRO IME	37	33	30	26	13
	169 – Razžalitev	24	22	16	13	7
	170 – Obrekovanje	4	4	2	5	2
	171 – Žaljiva obdolžitev	6	5	10	5	3
	174 – Sramotitev Republike Slovenije	1	–	1	–	1
	175 – Sramotitev tuje države ali mednarodne organizacije	–	–	–	1	–
	178 – Posebne določbe o pregonu	2	2	1	2	–
	XIX. K.D. ZOPER SPOLNO NEDOTAKLJIVOST	259	275	252	282	409
	180 – Posilstvo	79	83	68	74	83
	181 – Spolno nasilje	32	28	24	35	77
	182 – Spolna zloraba slabotne osebe	9	12	13	9	14
	183 – Spolni napad na otroka	102	89	89	117	176
	184 – Kršitev spolne nedotakljivosti z zlorabo položaja	18	25	11	15	21
	185 – Zvodništvo	6	6	10	4	3
	186 – Posredovanje pri prostituciji	10	25	29	22	22
	187 – Prikazovanje in izdelava pornografskega gradiva	3	7	8	6	13
	XX. K.D. ZOPER ČLOVEKOVO ZDRAVJE	410	457	676	967	992
	188 – Prenašanje nalezljivih bolezni	–	–	–	1	–
	189 – Opustitev zdravstvene pomoči	1	–	–	–	1
	190 – Malomarno zdravljenje	–	2	–	1	2
	193 – Proizvodnja in promet škodljivih sredstev za zdravljenje	1	–	–	1	–
	194 – Proizvodnja in promet zdrav. oporeč. živil in drugih izdelkov	1	1	–	–	1
	195 – Nevestno pregledovanje mesa za prehrano	–	1	1	–	–
	196 – Neupravičena proizvodnja in promet z mamili	261	310	452	631	676
	197 – Omogočanje uživanja mamil	146	143	223	333	312
	XXI. K.D. ZOPER ZAKONSKO ZVEZO, DRUŽINO IN MLADINO	160	256	254	280	254
	200 – Odvzem mladoletne osebe	13	62	18	20	25
	201 – Zanemarjanje mladoletne osebe in surovo ravnanje	71	95	108	136	113
	202 – Kršitev družinskih obveznosti	–	3	3	1	3
	203 – Izmikanje plačevanju preživnine	76	96	125	123	113

ZAKON	POGLAVJE	1994	1995	1996	1997	1998
	ČLEN					
	XXII. K.D. ZOPER DELOVNO RAZMERJE					
	IN SOC. VARNOST	38	108	142	130	137
	205 – Kršitev temeljnih pravic delavcev	23	68	68	70	93
	206 – Kršitev pravic pri zaposlovanju ali brezposelnosti	–	1	1	–	1
	208 – Ogrožanje varnosti pri delu	–	19	21	27	21
	209 – Kršitev pravic iz socialnega zavarovanja	11	19	52	33	22
	210 – Zloraba pravic iz socialnega zavarovanja	4	1	–	–	–
	XXIII. K.D. ZOPER PREMOŽENJE	33.930	28.093	26.123	24.908	39.688
	211 – Tatvina	13.219	9.200	9.068	9.001	14.704
	212 – Velika tatvina	12.112	10.792	8.624	8.139	14.625
	213 – Rop	275	292	507	341	382
	214 – Roparska tatvina	19	35	26	37	50
	215 – Zatajitev	92	227	227	274	289
	216 – Odvzem motornega vozila	854	711	612	558	589
	217 – Goljufija	4.088	3.664	4.143	3.688	3.805
	218 – Izsiljevanje	269	281	206	206	294
	219 – Oderuštv	6	1	4	5	3
	220 – Zloraba zaupanja	6	3	25	10	18
	221 – Prikrivanje	1.275	776	913	794	1.076
	222 – Nedovoljen izvoz in uvoz stvari, ki so posebnega kulturnega ali zgodovinskega pomena ali naravne znamenitosti	–	3	2	1	5
	223 – Poškodovanje ali uničenje stvari, ki so posebnega kulturnega ali zgodovinskega pomena ali naravne znamenitosti	7	13	10	4	15
	224 – Poškodovanje tuje stvari	1.558	1.932	1.637	1.701	3.669
	225 – Poškodovanje računalniških podatkov in programov	–	3	2	1	2
	226 – Požig	53	61	64	75	78
	227 – Poškodovanje stanovanjskih in poslovnih stavb in prostorov	2	16	1	1	2
	228 – Nezakonita vselitev	79	60	39	41	31
	229 – Oškodovanje tujih pravic	16	22	13	30	51
	230 – Pregon, kadar je storilec v bližnjem razmerju z oškodovancem	–	1	–	–	–
	249 – Ponarejanje denarja	–	–	–	1	–
	XXIV. K.D. ZOPER GOSPODARSTVO	2.284	2.124	2.511	3.321	5.210
	232 – Lažni stečaj	–	2	–	1	–
	233 – Povzročitev stečaja z nevestnim gospodarjenjem	–	1	3	1	4
	234 – Oškodovanje upnikov	8	6	24	28	17
	235 – Preslepitev pri pridobitvi posojila ali ugodnosti	–	2	5	22	24
	236 – Preslepitev pri poslovanju z vrednostnimi papirji	–	–	1	31	11
	237 – Preslepitev kupcev	–	3	5	1	9
	238 – Neupravičena uporaba tuje firme, vzorca ali modela	1	3	2	1	4
	239 – Neupravičena uporaba tujega izuma	–	–	–	1	–
	240 – Ponaređitev ali uničenje poslovnih listin	107	219	344	245	291
	241 – Izdaja in neupravičena pridobitev poslovne tajnosti	–	2	4	3	1
	242 – Vdor v računalniški sistem	–	–	2	1	2

ZAKON	POGLAVJE	1994	1995	1996	1997	1998
	ČLEN					
	244 – Zloraba položaja ali pravic	340	239	242	195	172
	245 – Poneverba	110	117	135	118	194
	246 – Neupravičena uporaba	15	16	25	22	7
	247 – Neupravičeno sprejemanje daril	9	1	3	–	3
	248 – Neupravičeno dajanje daril	4	1	2	–	3
	249 – Ponarejanje denarja	481	293	395	1.036	2.139
	250 – Ponarejanje in uporaba ponarejenih vrednotic ali vrednostnih papirjev	903	886	976	1.125	1.446
	251 – Izdelava, pridobitev in odtujitev pripomočkov za ponarejanje	–	–	2	7	4
	252 – Pranje denarja	–	2	7	5	13
	253 – Izdaja nekritega čeka in zloraba bančne ali kreditne kartice	181	251	214	314	814
	254 – Davčna zatajitev	120	77	111	131	47
	255 – Tihotapstvo	5	3	9	33	5
	XXV. K.D. ZOPER PRAVNI PROMET	1.230	1.713	1.703	2.063	2.612
	256 – Ponarejanje listin	1.082	1.497	1.512	1.812	2.468
	257 – Posebni primeri ponarejanja listin	6	35	18	62	32
	258 – Overitev lažne vsebine	142	177	171	188	105
	259 – Izdaja in uporaba lažnega zdravniškega ali veterinar. spričevala	–	3	–	–	3
	260 – Ponarejanje znamenj za zaznamovanje blaga, mer in uteži	–	1	2	1	4
	XXVI. K.D. ZOPER URAD. DOLŽNOST IN JAVNA POOBLASTILA	148	134	100	141	190
	261 – Zloraba uradnega položaja ali uradnih pravic	65	65	41	42	43
	262 – Nevestno delo v službi	9	5	2	3	10
	263 – Poneverba v službi	–	4	8	25	86
	264 – Neupravičena uporaba v službi	–	4	1	1	5
	265 – Ponarejitev ali uničenje uradne listine, knjige ali spisa	21	18	13	47	12
	266 – Izdaja uradne tajnosti	6	1	1	2	–
	267 – Jemanje podkupnine	10	2	1	2	5
	268 – Dajanje podkupnine	32	31	26	17	22
	269 – Nezakonito posredovanje	–	1	2	–	3
	270 – Kršitev človeškega dost. z zlorabo urad. polož. ali urad. pravic	5	3	5	2	4
	XXVII. K.D. ZOPER VOJAŠKO DOLŽNOST	–	1	1	1	1
	277 – Samovoljna odstranitev in beg iz obrambnih sil	–	1	1	–	–
	280 – Opustitev ukrepov za varnost ljudi in premoženja v vojaš. enoti	–	–	–	–	1
	282 – Izdaja vojaške tajnosti	–	–	–	1	–
	XXVIII. K.D. ZOPER PRAVOSODJE	293	243	228	247	271
	285 – Opustitev ovadbe, da se pripravlja kaznivo dejanje	1	–	–	–	3
	286 – Opustitev ovadbe kaznivega dejanja ali storilca	1	4	–	1	–
	287 – Pomoč storilcu po storitvi kaznivega dejanja	11	7	5	10	5
	288 – Kriva ovadba	247	184	180	198	217
	289 – Kriva izpovedba	3	11	8	5	16
	290 – Preprečitev dokazovanja	27	31	32	32	29
	291 – Kršitev tajnosti postopka	–	1	–	–	–
	292 – Preprečitev vrnitve na delo	2	2	1	–	–

ZAKON	POGLAVJE	1994	1995	1996	1997	1998
	ČLEN					
	294 – Beg osebe, ki ji je vzeta prostost	1	1	–	–	–
	295 – Upor oseb, ki jim je vzeta prostost	–	–	–	–	1
	296 – Omogočanje bega osebi, ki ji je vzeta prostost	–	2	2	1	–
	XXIX. K.D. ZOPER JAVNI RED IN MIR	965	1.031	800	776	1.167
	297 – Hudodelsko združevanje	5	15	12	6	22
	298 – Dogovor za kaznivo dejanje	2	3	2	1	–
	299 – Nasilništvo	432	198	114	99	124
	300 – Zbujanje narod., rasnega ali ver. sovrašč., razdora ali nestrp.	1	1	–	–	1
	301 – Sodelovanje v skupini, ki stori kaznivo dejanje	2	5	6	4	2
	302 – Preprečitev uradnega dejanja uradni osebi	225	185	150	183	153
	303 – Napad na uradno osebo, ko ta opravlja naloge varnosti	54	61	64	55	65
	304 – Sodelovanje v skupini, ki prepreči uradni osebi uradno dejanje	5	2	3	5	1
	305 – Hujskanje k upiranju	1	1	–	1	–
	306 – Odstranitev ali poškodovanje uradnega pečata ali znamenja	26	12	17	19	30
	307 – Odvzem ali uničenje uradnega pečata ali uradnih spisov	8	2	3	1	5
	308 – Lažno izdajanje za uradno ali vojaško osebo	17	22	27	22	29
	309 – Izdelovanje in pridob. orožja in pripom., namen. za kaz.dejanje	3	11	17	14	16
	310 – Nedovoljena proiz. in promet orožja ali razstrelilnih snovi	52	275	183	136	168
	311 – Prepovedan prehod čez državno mejo	87	166	113	163	441
	312 – Zloraba znamenj za pomoč in za nevarnost	7	10	6	6	16
	313 – Samovoljnost	17	36	45	39	55
	314 – Oviranje verskih obredov	1	1	–	–	1
	315 – Skrunitev groba	19	25	37	22	35
	316 – Skrunitev trupla	1	–	1	–	3
	XXX. K.D. ZOPER SPLOŠNO VARNOST LJUDI IN PREMOŽEN.	294	306	295	293	378
	317 – Povzročitev splošne nevarnosti	240	251	257	244	330
	318 – Povzročitev nevarnosti pri gradbeni dejavnosti	21	13	13	11	15
	320 – Poškodovanje ali uničenje javnih naprav	32	40	24	38	32
	321 – Prevažanje ali prenašanje razstreliva ali nevarnih snovi proti predpisom	–	–	1	–	–
	322 – Zloraba telekomunikacijskih znamenj	–	2	–	–	–
	323 – Neodvritev nevarnosti	1	–	–	–	1
	XXXI. K.D. ZOPER VARNOST JAVNEGA PROMETA	1.740	1.658	1.600	1.581	1.191
	325 – Povzročitev prometne nesreče iz malomarnosti	1.702	1.622	1.554	1.546	1.150
	326 – Ogrožanje posebnih vrst javnega prometa	11	5	13	19	16
	327 – Ogrožanje javnega prometa z nevarnim dejanjem ali sredstvom	13	16	11	11	20
	328 – Opustitev nadzorstva v javnem prometu	1	4	5	–	1
	329 – Zapustitev poškodovanca v prometni nesreči brez pomoči	13	11	17	5	4

ZAKON	POGLAVJE	1994	1995	1996	1997	1998
ČLEN						
XXXII. K.D. ZOPER OKOLJE, PROSTOR						
IN NARAVNE DOBRINE		80	88	108	113	107
	333 – Obremenjevanje in uničenje okolja ali prostora	13	8	6	15	20
	334 – Razvrstitev okolja z motornim vozilom	–	1	2	4	4
	335 – Vnašanje nevarnih snovi v državo	–	–	–	–	1
	336 – Protipravno odlaganje nevarnih snovi	–	2	–	3	2
	337 – Onesnaženje pitne vode	–	2	1	2	4
	338 – Onesnaženje živil ali krme	5	1	2	–	2
	339 – Protipravno zavzetje nepremičnine	2	8	16	4	11
	340 – Uničenje nasadov s škodljivo snovjo	1	1	–	–	–
	341 – Uničevanje gozdov	7	21	4	10	9
	342 – Mučenje živali	–	6	10	10	9
	343 – Nezakonit lov	49	38	65	64	45
	344 – Nezakonit ribolov	1	–	2	1	–
	345 – Prenašanje kužnih bolezni pri živalih in rastlinah	1	–	–	–	–
	347 – Nevestna veterinarska pomoč	1	–	–	–	–
XXXIII. K.D. ZOPER VARNOST RS IN NJENO						
USTAV. UREDITEV		–	1	1	–	–
	359 – Izdaja državne tajnosti	–	1	1	–	–
XXXIV. K.D. ZOPER OBRAMBNO MOČ DRŽAVE						
	363 – Skrivanje pred obrambnimi obveznostmi	–	–	–	1	–
	366 – Napad na vojaško osebo, ki opravlja službo	–	–	1	–	1
	370 – Služba v sovražnikovi vojski	1	1	–	–	1
XXXV. K.D. ZOPER ČLOVEČNOST IN						
MEDNARODNO PRAVO		1	2	4	3	–
	374 – Vojno hudodelstvo zoper civilno prebivalstvo	1	–	–	–	–
	376 – Vojno hudodelstvo zoper vojne ujetnike	–	1	–	–	–
	387 – Spravljanje v suženjsko razmerje	–	1	3	3	–
	389 – Ogrožanje oseb pod mednarodnim varstvom	–	–	1	–	–

VIRI:

1. Delo na področju kriminalitete v letu 1998. MNZ RS, Uprava kriminalistične službe (Ljubljana, februar 1999).
2. Poročilo o delu policije za leto 1998 (delovna verzija s prilogo). MNZ RS (Ljubljana, 1999).

Crime and crime investigation activity in 1998

Staš Svetek, Head of the Section for Crime Analysis, Crime Investigation Unit, Ministry of the Interior of the Republic of Slovenia, štefanova 2, Ljubljana, Slovenia

The extent of crime, recorded by Slovene police officers and crime investigators in 1998, when they handled 55,473 (37,137) criminal offences, has exceeded the largest number of criminal offences recorded up to date in a given year. In 1992, when 54,085 criminal offences were dealt with by the police, a statistical peak can be partially attributed to a bad safety situation and partially to the methods of recording criminal offences (many offences which were included in a statistical year 1992, were actually committed in 1991, but they were recorded by the police only in the following year, due to the activities connected with the attainment of independence of Slovenia). A sudden increase in the number of criminal offences processed in 1998 (for 49.2 per cent in comparison to 1997) is in part a result of a deteriorating safety situation (manifested particularly by burglaries and illegal migrations) and in part a consequence of the modified methodology of dealing with criminal offences (which applies to criminal offences, prosecuted upon a complaint of the victim and to counterfeiting of currency). The total number of criminal offences handled by the police in 1998 comprised, due to the changed methodology, also minor offences, which was not the case in the previous years, when the prosecution upon a complaint of the victim was only rarely initiated and consequently, these cases were not handled by the police. The same applies to individual cases of the serial cashing of falsifications with an unknown offender, a crime which was in the past years defined as a continuing offence, but now it constitutes an independent criminal offence (until the detection of a suspect).

Within the total structure of crime, the number of cases of grand larceny has increased the most in comparison to the year before (from 8,139 to 14,625), then the cases of larceny (from 9,001 to 14,704), of malicious mischief (from 1,701 to 3,669) and of counterfeiting of currency (from 1,037 to 2,139). Police officers of a uniformed and crime investigation police unit handled 49,754 (32,313) cases of general crime and 5,719 (4,860) cases of economic crime. Among them, there were 1,136 (1,038) criminal offences resulting from organised criminal activity and 4,264 (3,281) criminal offences with juveniles as suspects. While the rise in general crime is a result of changes in the method of recording criminal offences, prosecuted upon a complaint of the victim, the increase in economic crime is rather a result of more intensive processing of some less serious offences, such as passing of bad checks and similar. In the area of organised crime there was a growth of various forms of illegal crossing of the state border, counterfeiting of currency and arms trafficking and what is of particular concern, is a further growth of offences related to drug abuse.

The police managed to cleared up 29,368 (23,960) criminal offences. The police officers and crime investigators were confronted in their activity with certain difficulties, which were particularly due to an outflow of experienced people from the police and to an inadequate technical equipment. In addition to 15,509 (8,912) criminal offences, processed upon a complaint of victims, public prosecutor's offices were informed about 14,267 cases of criminal offences for which there were no legal grounds for the prosecution, because the victims either did not file a proper complaint or they withdraw it.

Key words: crime, crime statistics, criminal offences, charged suspects, the police, crime investigation activity

UDC 343.3/7 (497.4) "1998"